

Bulteno

de Esperantista Klubo en Prago

Časopis Klubu esperantistů v Praze

N-ro 1/2018 (212)

9. 4. 2018

Národní divadlo uvádí operu o knížeti Sternenhochovi v esperantu

Ilustrace z programu Národního divadla

7. dubna 2018 mělo na Nové scéně Národního divadla v Praze premiéru operní provedení groteskní prózy Ladislava Klímy *Utrpení knížete Sternenhocha*. Opera, jejímž autorem je skladatel Ivan Acher, je nastudována v esperantu. Promítány jsou české a anglické titulky. „Nenutí diváka odezírat ze rtů zpěvákovi a dešifrovat děj a situaci dle informace ve zpěvu,“ zdůvodnil skladatel volbu jazyka. Režisérem je Michal Dočekal. Libreto přeložil do esperanta Miroslav Malovec. (>> s. 3)

EL LA ENHAVO

Aktualaĵoj	2
O opeře Sternenhoch	3
20-a naskiĝtago de E-mental'	5
V pražském kostele zní esperanto	6
Co vypovídá o EU její jazyk	8
Sepultitaj revoj	15
Osudové osmičky	23

O časopisu

Evidenční číslo: MK ČR E22980
Vydatel: Klub esperantistů v Praze
Sídlo: Jirečkova 5, Praha 7
Vychází třikrát ročně
Web: <http://bulteno.cs-retromusic.net>
Redaktor: Tomáš Břicháček
Korektury: Pavol Petřík
Kontakt: t.brichacek@seznam.cz

Pozvánka na přednášku o kardinálu Josefu Beranovi

Dne 17. května od 17 hod. se namísto řádné schůze klubu uskuteční v prostorách Archivu bezpečnostních složek v pražském Braníku **přednáška o kardinálu Josefu Beranovi a jeho vazbách na esperanto**. Přednášet bude pracovnice Ústavu pro studium totalitních režimů Stanislava Vodičková.

Adresa místa konání je Branické náměstí 2, Praha 4.

Gratulujeme Miroslavu Malovcovi, jehož *Velký esperantsko-český slovník* se umístil na 3. místě v soutěži Slovník roku 2018 v kategorii Cena poroty za překladové slovníky. O toto místo se dělí s hebrejským slovníkem. Soutěž pořádá Jednota tlumočnicků a překladatelů.

Pasintaj aranĝoj

08/02/2018 – prelego de Tomáš Břicháček pri la maniero de esprimado de la organoj de la EU (*klubejo*)

24/02/2018 – tradicia renkontiĝo de la klubo E-mental' en la praga bestĝardeno

08/03/2018 – prelego de Petr Chrdle pri ĉeĥaj UNESCO-monumentoj (*klubejo*)

22/03/2018 – prelego de Phillippe de Vos pri lia malnovgreka-esperanta vortaro (*klubejo*)

05/04/2018 – literatura kunveno koncerne rakonton *Sepultitaj revoj* de Roman Cílek

07/04/2018 – premiero de esperantlingva opero *Sternenhoch* en Nacia teatro

09/04/2018 – eldonita Bulteno No. 1/2018

Venontaj aranĝoj

13-15/04/2018 – E-mentala socia kaj gastronomia aranĝo *13-a BIERo* en Třeboň

17/05/2018 – prelego de Stanislava Vodičková pri kardinale Josef Beran (*Archiv bezpečnostních složek, Praha–Braník*)

25-27/05/2018 – festo de la 20-a datreveno de la klubo E-mental'

Termíny schůzek klubu duben – červen 2018
--

Duben: 5. 4., 19. 4. / Květen: 3. 5., 17. 5., 31. 5. / Červen: 14. 6.

Pozor namísto schůzky 17. května se koná přednáška o kardinálu Beranovi v Archivu bezpečnostních složek (viz výše).

O opeře **Sternenhoch**

Na internetových stránkách Národního divadla se o opeře **Sternenhoch** dočteme následující:

Klímovo groteskní romaneto Utrpení knížete Sternenhocha zasahuje svou žhavou slinou jako neusínající magmatický krb už pátou generaci hledačů sil podzemních i kosmických. Zasahuje, inspiruje, spaluje i zažíná. Unikátní kombinace nízkého a vysokého, groteskní i hororové atmosféry, filozofie nejvyšších sfér a přisprostlosti všednodenní je dostatečně živnou půdou pro autora hudby, který žánrově rád morfuje, temnotu střídá s groteskností a cítí velikou spřízněnost s autorem předlohy v nakládání se svěřeným pozemským časem. Ivan Acher nad zhudebněním tohoto díla přemýšlel již v roce 1993 po přečtení románu v poustevně pod Ořešником v Jizerských horách. Ovšem sen právě zběhlého studenta se poněkud bil s realitou a strážlivý pohled na skutečnost nechával tuto myšlenku v oblasti snů nedosažitelných. Expresionistický charakter díla Ladislava Klímy a celé téma fiktivního deníku plného vražd, snů o vraždách, tlachání i vysokého filozofování pětiúhelníku hlavních postav přímo vybízí k využití školených hlasů v nových souvislostech zvukových možností elektronické kompozice. Kompozice, která přes experimentální přístup svým charakterem neopouští úplně pole historické hudby, ale využívá ho v nových zvukových možnostech, které přinášejí kombinace samplingu, čisté elektroniky a reálných nástrojů. Typicky klímovský metafyzický průnik skutečnosti do snu a naopak navíc motivuje i inscenování mimo časovou posloupnost, a vzniká tak prostor nekonečných možností, kde „Krása je políbení se lásky s hrůzností“.

Opera je nastudována v esperantu. V představení jsou použity české a anglické titulky.

Autor libreta: Ivan Acher
Hudební nastudování: Petr Kofroň
Režie: Michal Dočekal
Scéna: Marek Cpin
Kostýmy: Eva Jiřiková
Choreografie: Lenka Vagnerová
Světelný design: Ondřej Kyncl
Dramaturgie: Beno Blachut
Zvukový design: Eva Hamouzová

Housle, viola: Tereza Marečková
Kontrafagot: Lukáš Svoboda
Citera: Michal Müller

Jolana Smyčková a Richard Haan zpívali na mši celebrované Maxem Kašparů

Pavla Dvořáková

28. února 2018 proběhla v kostele sv. Pankráce na Praze 4 již třetí esperantská mše. Forenzní psychiatr, známý publicista a spisovatel a aktivní esperantista Max Kašparů tentokrát vystoupil v jedné ze svých méně známých rolí – v roli kněze. V témže kostele, poblíž něhož v době svých studií bydlel a do něhož docházel, vedl mši v esperantu již 17. ledna a 13. září 2017.

Únorová mše byla věnována čestnému členu ČES, barytonistovi Miroslavu Smyčkovi (1926–2017), který natočil v mezinárodním jazyce i řadu duchovních písní (např. Schubert – Ave Maria, Mozart – Ave verum corpus, Dvořák – Biblická píseň č. 2, chorál Svatý Václave a další). Na jeho památku v rámci mše zazpívala dvě písně v esperantu z jeho repertoáru (ukolébavky od J. Brahmsa a B. Fliese) dcera Jolana Haan Smyčková, známá dabérka a členka divadla SEMAFOR, a zeť Richard Haan, sólista Národního divadla, přednesl 3 Biblické písně Antonína Dvořáka. Písně zazněly za varhanního doprovodu šéfdirigenta orchestru divadla SEMAFOR Jiřího J. V. Svobody.

Akce se zúčastnili esperantisté – nejen křesťané – z celé Prahy i dalších měst.

Na stránkách www.esperanto.cz najdete odkaz na videozáznam v délce 37 minut (umístěný na YouTube), na 15 minutový sestřih (umístěný na Ipernity) a můžete si zde prohlédnout fotografie Petra Chrdleho.¹

Na webu Info.dingir.cz, který provozuje časopis pro srovnávací religionistiku DINGIR, vyšel o události, ale i o aktivitách křesťanských esperantistů u nás i v zahraničí, článek od Dana Mrázka, který doporučujeme vaší pozornosti. [*pozn. redakce: text zařazen na str. 6*]

Další mše na Pankráci je plánována na červen 2018. Blíže vás budeme včas informovat v našem Kalendáři na stránkách www.esperanto.cz. Na Moravě doporučujeme zájemcům navštívit např. 4. – 6. května setkání pořádané Katolickou sekcí ČES na Svatém Hostýně. Nejvýznamnější akci letošního roku v tomto ohledu bude v ČR 22. Ekumenický esperantský kongres, který se bude konat 6. – 13. srpna 2018 v Poděbradech.

Převzato ze stránek www.esperanto.cz, redakčně upraveno

¹ <http://www.esperanto.cz/cs/aktuality/jolana-smyckova-a-richard-haan-zpivali-na-msi-celebrovane-maxem-kasparu.html>

E-mental' festas la 20-an „naskiĝtagon“

Vlasta Pištíková

Dum la tagoj **25-a, 26-a kaj 27-a de majo 2018** ni festos **la 20-an naskiĝtagon de E-mental'!!!!**

Vi povas jam nun ĝojatendi grandan fromaĝan konkurson, E-mentalan poemkonkurson, transdonon de „laŭmeritaj diplomoj“, partoprenon de aranĝo „Akce cihla“ ...

Ĉiuj informoj aperos paŝon post paŝo en nia paĝaro!!! <http://www.e-mental.cz/archiv/12318>

Kio estas E-mental'?

E-mental' estas klera despotismujo – sendependa kaj propravola!!!!

Registaro konsistas el Diktatorino, ministroj, prezidantoj de oficoj, ambasadoroj kaj superambasadoroj.

Por eviti antaŭbalotaj bataloj, puĉoj, protestagadoj..... ĉiuj funkcioj estas dumvivaj kaj nerevokeblaj!!!

Sed E-mental' ankaŭ estas:

grupo de homoj, kiuj klopodas ĝui Esperanton kaj ne nur paroli pri ĝi! Homoj, kiuj montras al aliaj, ke Esperanto ne estas nur iu teorio, sed plenvalora lingvo, kiun oni povas uzi kaj por seriozaj temoj kaj ankaŭ por amuzado.

Fondintoj de la klubo devenas de Prago, sed membroj estas kaj eksterpragaj kaj jam ankaŭ eksterĉeĥiaj.

Historio de E-mental'

5. 3. 1998 kvin pragaj esperantistoj decidis pri fondo de nova klubo

10. 3. 1998 unua laborkunveno por plani la aspekton de la klubo + akcepto de pluaj 6 membroj

7. 4. 1998 – dissendo de invitletero al sepdek pragaj esperantistoj

5. 5. 1998 Oficiala ekfunkciado de klubo E-mental'

(krom jam aliĝitaj membroj venis neniu el invititaj esperantistoj)

24. 11. 1998 transformiĝo de klubo al **KLERA DESPOTISMUJO, SENDEPENDA KAJ PROPRAVOLA** – en tiu momento registaro havis 14 funkciulojn

Kaj poste kunvenoj, kunvenoj, aranĝoj, novaj membroj, kunvenoj, kunvenoj, aranĝoj, kunvenoj, novaj membroj.....

www.e-mental.cz

V pražském kostele zní esperanto

Daniel Mrázek

Pestrou plejradu cizojazyčných římskokatolických mší svatých v Praze už rok doplňuje jazyk, který nepatří žádnému etniku – esperanto. Jedná se o jediný plánovitě vytvořený jazyk, který Svatý stolec uznal za jazyk liturgický. Mše svaté v kostele sv. Pankráce nedaleko Vyšehradu lákají nejen katolické esperantisty, ale i ateisty, kteří bohoslužbu vnímají jako příležitost ke vzájemnému setkávání.

„En la nomo de la Patro kaj de la Filo kaj de la Sankta Spirito. Amen.“ Znamením kříže zahajuje mši svatou známý psychiatr a spisovatel Max Kašparů. Je řeckokatolickým knězem, esperantské mše ale slouží v západním, „římskokatolickém“ ritu. Esperantu se věnuje už několik let a jeden rok od září 2014 do září 2015 byl předsedou Katolické sekce Českého esperantského svazu, která je zároveň národní částí Mezinárodního sdružení katolických esperantistů. Esperantské mše v Praze sloužívá přibližně jednou za čtyři měsíce.

Do kostela sv. Pankráce ve středu 28. února dorazila necelá třicítka zájemců. Slovo „zájemce“ zní v případě bohoslužby zvláště, ale slovo „věřící“ napsat nelze. A „katolík“ už vůbec ne. „Já jsem sice pokřtěná, ale jsem nevěřící. Ale naprosto mě okouzluje jednak prostředí kostela, jednak to setkání lidí. Sejdeme se, porozumíme si a vidíme, že se máme rádi,“ vysvětluje důvod své návštěvy místopředsdkyně Českého esperantského svazu Leonarda Chaloupková. A přidává se další z účastníků Miroslav Hruška, který na mši neváhal dorazit až z Brna: „Ten důvod, proč jsem přijel, byla především možnost setkání s lidmi. Nejsem praktikující věřící, obecně nemám ke katolické víře a ke křesťanství vztah, mám svou vlastní víru, ale respektuji křesťanskou víru jako součást české historie. Vnímám pozitivně, že Max Kašparů má snahu dělat mše svaté v esperantu.“ Mezi dalšími účastníky pak byli i protestanté. Praktikujících katolíků tak byla jen část.

Esperantisté počin Maxe Kašparů vnímají pozitivně i kvůli tomu, že může pomoci k propagaci esperanta. Příští esperantská mše svatá v kostele sv. Pankráce na Praze 4 se plánuje na červen. Ještě předtím ale esperanto zazní v květnu na Svatém Hostýně v rámci celorepublikového setkání českých katolických esperantistů, na které tradičně přijíždějí i hosté ze zahraničí.

Liturgického schválení se esperantu dostalo v roce 1990. V dekretu vydaném Kongregací pro bohoslužbu a svátosti se píše, že esperanto sice

nesplňuje všechny podmínky, pro to, aby se stalo plnohodnotným liturgickým jazykem, protože jím nemluví žádný národ. Ale z pastoračních důvodů se jeho užívání povoluje při mších svatých sloužených během esperantských setkání jak mezinárodních, tak národních. Tyto mše svaté ale nesmí nahradit pravidelné bohoslužby na farnostech. Liturgické texty pak musí schválit Svatý stolec. K tomu došlo ještě téhož roku.

Přízní nejvyšších míst římskokatolické církve se ale esperanto těší prakticky od svého počátku. První učebnici esperanta vydal Ludvík Lazar Zamenhof v roce 1887 s cílem povzbudit mírové soužití národů po celém světě. Už v roce 1906 papež Pius X. požehnal kongres Mezinárodního sdružení katolických esperantistů (Internacia Katolika Unuiĝo Esperantista, IKUE).

V roce 1977 se podobný kongres uskutečnil v polské Čenstochové. Papež Pavel VI. tehdejšímu polskému kardinálovi povolil na kongresu sloužit mši svatou v esperantu. Oním kardinálem nebyl nikdo jiný než Karol Wojtyła, budoucí papež Jan Pavel II. Jen souhrou nešťastných náhod nemohl nakonec kardinál Wojtyła na kongres dorazit.

Karol Wojtyła, už jako papež Jan Pavel II., v roce 1994 zařadil esperanto mezi jazyky, kterými říkal požehnání Urbi et Orbi.

Účastníci bohoslužby mají k dispozici text esperantské mše.

V této tradici přes počáteční váhání pokračoval i jeho nástupce Benedikt XVI. Papež František mnohojazyčná požehnání zrušil, ale dodnes na svatopetrské náměstí chodí esperantisté s výraznými panely s písmeny, které dohromady dávají slovo „ESPERANTO“. Držení těchto panelů je v esperantském prostředí považováno za čest.

Aktivním esperantistou byl ve svém mládí i kardinál Miloslav Vlk. I když se v pozdějším věku esperantu aktivně nevěnoval, i nadále ho podporoval. Přijal čestné členství jak v IKUE, tak i v České esperantské mládeži. Navštívil i Mezinárodní kongres esperantské mládeže, který se v roce 2009 pořádal v Liberci. Tento kongres je každoroční nejdůležitější mládežnickou akcí v esperantském hnutí a koná se pokaždé v jiné zemi. I během libereckého kongresu se konala mše svatá v esperantu, a jak tenkrát kardinál Vlk řekl médiím, bylo to poprvé, co on osobně sloužil mši svatou v esperantu.

České katolické esperantské hnutí má bohatou historii. Za dob normalizace se v Herborticích na Ústeckoorlicku každoročně pořádaly katolické esperantské tábory. Tradičně na ně jezdili převážně mladí lidé z několika zemí a samozřejmě byly i tajně konané mše svaté – pochopitelně v esperantu. To se ale stalo trnem v oku komunistickému režimu. V roce 1977 se tábor konal podeváté – jeho běh ale ukončil zásah Státní bezpečnosti. Jeho vedoucí Miloslav Šváček pak byl souzen za maření

státního dozoru nad církví. Jen díky silnému mezinárodnímu tlaku odešel od soudu „jen“ s podmíněným trestem.

Konání katolických esperantských táborů se na řadu let obnovilo až po revoluci, a to v Sebranicích u Litomyšle. Tradičními hosty – a celebranty táborových mší v esperantu – byli i biskupové jako například Karel Otčenášek nebo Josef Hrdlička. Vedení táborů i celé Katolické sekce Českého esperantského svazu se opět ujal Miloslav Šváček, který v letech 2003–2012 působil i jako předseda celého IKUE. Ve vedení české části ho na rok, jak už bylo zmíněno, vystřídal Max Kašparů. Ten ale musel rezignovat, protože se stal členem Rady České televize, a na předsednický post se tak zase vrátil Miloslav Šváček. Pod jeho vedením patří katoličtí esperantisté – v českém i celosvětovém měřítku – k neaktivnějším uskupením v celém esperantském hnutí.

Vyšlo na portálu Info.dingir.cz (<http://info.dingir.cz>)

Co vypovídá o EU její jazyk

Tomáš Břicháček

Instituce Evropské unie a jejich představitelé každý rok vyprodukují tisíce dokumentů a ústních prohlášení všeho druhu, které se týkají nejrozmanitějších oblastí lidské činnosti. Vrší se na sebe právní předpisy, legislativní návrhy, zelené a bílé knihy, zprávy, rezoluce, stanoviska, tisková sdělení, prohlášení, projevy apod. Jednou z jejich příznačných vlastností je velmi osobitý jazyk, v němž jsou psány či pronášeny. I když se nám velká část těchto počinů dostává v české verzi, zní jejich dikce pozoruhodně cize, jakoby z jiného kulturního prostředí či z jiné doby.

Frázovitý, panelový jazyk, topornost

Unijní mluva na první pohled upoutá mimořádnou hustotou ustálených spojení – nejrůznějších frází, sloganů, průpovědek, sousloví –, a oblíbených pojmů, které jsou v drobných variacích donekonečna recyklovány. Část z nich je zakódována v primárním právu EU, část pochází ze zásadních programových dokumentů přijatých např. v souvislosti s tzv. Lisabonskou strategií či agendou Evropa 2020. Slova jako by zatvrdla do celistvých panelů, které pomocí metody Ctrl+C, Ctrl+V umožňují rychle vystavět konstrukci jakéhokoli písemného či mluveného útvaru.

Mezi takové „panely“ a klíčové pojmy patří *udržitelný rozvoj založený na vysoce konkurenceschopném sociálně tržním hospodářství směřujícím k plné zaměstnanosti a společenskému pokroku, boj proti sociálnímu vyloučení, boj proti všem formám diskriminace, inteligentní a udržitelný*

růst podporující začlenění, evropský sociální model, rovnost žen a mužů, hospodářská, sociální a územní soudržnost, znalostní společnost, růst a pracovní místa, vytváření nových pracovních míst, boj proti změně klimatu, účinnější využívání zdrojů, strategie pro zaměstnanost nebo princip subsidiarity. EU musí neustále čelit těm či oněm výzvám, vytvářet tam či jinde přidanou hodnotu, vytvářet příležitosti, perspektivy, zaměřit pozornost na zájmy a potřeby občanů, přinášet konkrétní nebo hmatatelné výsledky apod.

I tam, kde se nevyskytují nejotřepanější spojení, vyniká unijní jazyk značnou toporností a přetlakem bezobsažných floskulí:

Např. Komise ve svém dokumentu *Akt o jednotném trhu* (2011) konstatuje: „Společný trh, jenž se přeměnil na vnitřní trh a je od počátku jádrem evropského projektu, již více než 50 let vytváří solidární svazky mezi evropskými ženami a muži a zároveň přes 21 milionům evropských podniků otevírá nové možnosti hospodářského růstu.“ Provedení opatření navržených v tomto dokumentu podle Komise „představuje pro jednotný trh možnost prokázat svůj potenciál v plné míře tím, že umožní občanům opětovně si přisvojit prostor jejich vzájemného soužití a poskytne iniciativám veřejných a soukromých subjektů větší naději na úspěch“. Evropský parlament v související rezoluci *o vytvoření jednotného trhu pro spotřebitele a občany* uvedl, že „zastává názor, že je nutné zabývat se současnými i budoucími výzvami uceleným způsobem a s odhodlaností, odpovědností a houževnatostí, jež musí doprovázet citlivý a účelný přístup v duchu spolupráce a solidarity; zdůrazňuje, že tento postup bude od Evropské komise vyžadovat autoritativní přístup a značnou iniciativnost, přičemž Rada, členské státy a Evropský parlament budou muset prokázat politickou vůli“. Dále podotknul, že je třeba „navrátit občany do centra jednotného trhu“, a že „jednotný trh nabízí velmi široké možnosti, pokud jde o zaměstnanost, hospodářský růst a hospodářskou soutěž, a má-li se tohoto potenciálu využívat v plné míře, je nutné vytvořit promyšlené strukturální koncepce“.

Ve své *Bílé knize o sportu* z roku 2007 Komise uvádí: „Evropští občané podléhají kouzlu sportu a většina jej pravidelně aktivně provozuje. Vytvářejí se při něm důležité hodnoty, jako je například týmový duch, solidarita, tolerance a smysl pro fair play, přispívá k osobnímu rozvoji a naplnění. Podporuje aktivní zapojení občanů EU do společnosti, a pomáhá tak rozvíjet aktivní občanství. Komise bere na vědomí zásadní roli sportu v evropské společnosti, a to zvláště tehdy, kdy je nutné, aby se přiblížila občanům a řešila otázky, které se jich bezprostředně týkají.“

V jiné bílé knize s názvem *Nový podnět pro evropskou mládež* z roku 2001 Komise podotýká: „Na evropské úrovni je třeba prohloubit poznatky o reálných podmínkách, v nichž žijí mladí lidé. [...] Mladí lidé a jejich

sdužení se nadále drží evropského ideálu, který vychází z hodnot, jako je mír, blahobyt a demokracie. [...] Mladí lidé a jejich zástupci chtějí Evropu, která bude naslouchat jejich požadavkům, Evropu, která nikoho nevyřadí ani nestigmatizuje.“

Jedinečným příkladem z poslední doby je tzv. Římské prohlášení z loňského března, přijaté vedoucími představiteli členských států a unijních institucí u příležitosti 60. výročí podpisu Římských smluv, které stály na počátku evropského integračního celku. Zde najdeme vyjádření typu: „My, vedoucí představitelé 27 členských států a orgánů EU, jsme hrdi na úspěchy Evropské unie: budování evropské jednoty je odvážným a prozíravým počinem.“ „Vytvořili jsme jedinečnou Unii se společnými orgány a pevnými hodnotami, společenství míru, svobody, demokracie, lidských práv a právního státu, významnou hospodářskou velmoc s nebývalou úrovní sociální ochrany a sociálního zabezpečení.“ „Jsme odhodláni společně řešit výzvy rychle se měnícího světa a zajistit našim občanům bezpečnost a nabídnout jim nové příležitosti.“ „Evropskou unii učiníme silnější a odolnější prostřednictvím ještě větší jednoty a vzájemné solidarity a dodržováním společných pravidel. Jednota je nezbytností i naší svobodnou volbou. Pokud bychom jednali jen každý za sebe, zatlačí nás dynamika světového vývoje do pozadí. Společně však máme šanci tuto dynamiku ovlivňovat a hájit naše společné zájmy a hodnoty... Naše Unie je jednotná a nerozdělitelná.“ „V nadcházejících deseti letech chceme Unii, která je bezpečná a dobře chráněná, prosperující, konkurenceschopná, udržitelná a sociálně odpovědná, Unii, která je odhodlána a schopna hrát klíčovou úlohu ve světě a ovlivňovat vývoj globalizace.“ „Budeme usilovat o naplnění těchto cílů, jsoúce pevně přesvědčeni o tom, že budoucnost Evropy máme ve svých rukou a že k dosažení našich cílů je Evropská unie tím nejlepším prostředkem.“ „Chceme, aby Unie v různých otázkách postupovala úměrně jejich velikosti a významu – u otázek velkých razantně, u otázek malých naopak zdrženlivě.“ „Spojili jsme své síly, abychom dosáhli změny k lepšímu. Evropa je naší společnou budoucností.“

Pompa, budovatelský tón

Instituce EU a jejich představitelé si zvláště libují v pompézních, siláckých vyjádřeních a v budovatelském tónu. Tu je Unie popisována či projektována jako „klíčový hráč na globální scéně“, tu se nastiňuje „evropská vize horských masivů“ nebo „evropská vize pro oceány a moře“, tu se žádá „ambiciózní evropská strategie proti vyloučení a na podporu osobního rozvoje“ nebo „opětovné probuzení podnikatelského ducha v Evropě“, tu se volá po „všeobecné politické mobilizaci za společnou ambiciózní vizi a cíli“.

Ve sdělení *Evropa 2020 – Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění* z roku 2010 Komise uvádí: „Krise je výstražným signálem. Díky ní si uvědomujeme, že návrat k obvyklým pořádkům by nás vedl k postupnému úpadku do postavení druhořadého hráče na nové globální scéně. Pro Evropu to znamená okamžik pravdy. Na řadě jsou odvážná a ambiciózní opatření. Abychom dosáhli udržitelné budoucnosti, krátkodobá vize již nestačí. Evropa se musí znovu postavit na nohy a poté udržet tempo. [...] Nyní se musíme všichni pustit do práce. [...] Musíme věřit v to, že jsme schopni stanovit si ambiciózní cíle a poté nasměrovat své úsilí k jejich dosažení. [...] Náš nový program vyžaduje koordinovanou reakci Evropy, společně se sociálními partnery a občanskou společností. Pokud zvolíme společný postup, budeme moci bojovat a vyjít z krize posílení. Máme k dispozici nové nástroje a nové ambice. Nyní musíme přistoupit k činům.“

Ve sdělení *Budování naší společné budoucnosti* z roku 2004 Komise prohlašuje: „Naším společným cílem by měla být Evropa [...] solidarity a partnerství, která lidem dává příležitost společně se podílet na tvorbě trvalé prosperity, Evropa, jejíž občané hledí do budoucnosti s důvěrou. Evropa s hlasem, který je slyšet v celém světě.“

Předseda Komise Juncker na sjezdu Evropské odborové konfederace v Paříži v září 2015 prohlásil: „Nesmíme následovat ty, jejichž představitelství se zastavuje v půli krátkodobého horizontu. Musíme následovat ty, kteří se snaží hledět dál. Hledět dál, ano, nevzdávat se, nerezignovat. Musíme mít v Evropě i v soukromém životě odhodlání a trpělivost, jíž si žádají velké ambice a velké cesty.“

V již zmiňované bílé knize *Nový podnět pro evropskou mládež*, která se mimochodem honosí podtitulem *Mládež vpřed*, se dočteme: „Unii lze budovat pouze ve spolupráci s evropskými občany. Do konzultací o utváření Evropy a do úvah o způsobu řízení musí být zapojeni i ti, kteří se zítra ujmou otěží. Evropský projekt je sám o sobě mladý. [...] Má-li přinést úspěch, potřebujeme ctížádost, nadšení a angažovanost mládeže ve prospěch hodnot, na nichž je založen.“

Někdejší předseda Komise Barroso ve svém poselství o stavu Unie v září 2012 prohlásil: „Dnes vám přináším tento vzkaz: Evropa potřebuje nový směr. Tento směr ale nemůže stavět na starých myšlenkách. Evropa potřebuje novou filozofii. [...] Jsme všichni na stejné lodi. [...] Od lodní posádky uprostřed běsnící bouře se vyžaduje minimálně bezvýhradná loajalita. Jedině tak dokážeme udržet krok s rytmem změn. Jedině tak dosáhneme nezbytného vlivu a efektivity, abychom se stali globálním hráčem. Jedině tak dokážeme ochránit naše hodnoty. [...] Evropa má k dispozici veškeré prostředky. [...] Musíme ale podle toho jednat a společně všechny tyto zdroje mobilizovat. Je načase spojit ambice s rozhodnutími a

činy. [...] Nyní je chvíle pro všechny proevropany, aby zanechali každodenních starostí a hleděli do budoucnosti. Evropská unie byla vytvořena pro zaručení míru. Dnes to znamená, že musíme uzpůsobit naši Unii tak, aby mohla čelit výzvám globalizace. Proto potřebujeme novou filozofii pro Evropu, rozhodující pakt pro Evropu. Proto potřebujeme, aby nám cestu určovaly hodnoty, které jsou v samotném srdci Evropské unie. Věřím, že Evropa má duši. Tato duše nám může dát sílu a odhodlanost provést to, co provést musíme. [...] Společně [...] vybudujeme lepší, pevnější a jednotnější Evropu, Evropu občanů pro budoucnost Evropy, ale rovněž pro budoucnost celé planety.“

Komisařka Viviane Redingová ve svém článku *Europe Needs Democratic Rejuvenation* ve Wall Street Journal v únoru 2012 v obdobném duchu napsala: „Náš evropský dům nyní stojí připraven na další bouře. Nesmíme však usnout na vavřínech. Stále potřebujeme získat srdce a mysl evropských občanů. [...] Velké politické události a výzvy dnes otevírají příležitosti pro historické změny. Evropa má šanci vyvinout se v silnou politickou unii. Do roku 2020 náš kontinent – těžící ze silné měny a největšího vnitřního trhu – může zaujmout silovou pozici ve světě. [...] Proto musíme být jednotnější než kdy jindy a vzít občany s sebou. Musíme mít kuráž a trpělivost pro institucionální reformu. Řím nebyl postaven za den a za den nebude postavena ani Evropská politická unie. My ale máme historickou šanci to udělat.“

„Osvícený“ pohled svrchu: učitelé a žáci

Unijní texty a proslovy jsou zhusta zaplněny dogmaty, poučkami, moralizováním a pečovatelským tónem. Jejich autoři jako by se stavěli do role učitelů, kteří stojí před žáky, resp. do role osvícených elit, které vše vědí nejlépe a blahosklonně šíří dobro a poznání mezi prostým lidem.

Jako obecné pravdy, které není třeba nijak odůvodňovat, jsou předkládána nejrůznější tvrzení, zejména o potřebě prohlubování integrace. Takto třeba Komise ve zmiňovaném sdělení Evropa 2020 říká: „Evropa může uspět pouze tehdy, bude-li jednat kolektivně – jako Unie. [...] Evropa stojí před jasnou, ale nelehkou volbou. Buď se úkolu oživit hospodářství a dlouhodobým výzvám – globalizaci, tlaku na zdroje, stárnutí obyvatelstva – ihned společně postavíme, abychom vyrovnali nedávné ztráty, znovu dosáhli konkurenceschopnosti, nastartovali produktivitu a vyslali EU na stoupající dráhu prosperity [...]. Nebo budeme pokračovat v pomalém tempu a značně nekoordinovaném vedení reforem – a bude nám hrozit trvalá ztráta bohatství, stagnace růstu [...], jež případně způsobí vysokou nezaměstnanost, sociální napětí a relativní pokles na světové scéně [...].“

Ve sdělení *Budování naší společné budoucnosti* Komise prohlašuje:

„Evropská unie musí pokračovat na cestě integrace a vyhnout se pasti v podobě těžkopádného systému rozhodování na mezivládní úrovni.“

Unijní jazyk si často osobuje znalost údajných požadavků a přání lidí ohledně činnosti EU: „Naši občané požadují...“, „Naši občané vědí...“, „Naši občané chtějí...“, „Naši občané očekávají...“ To jsou tvrzení, kterými unijní texty oplývají. Jako konkrétní příklad může posloužit výrok ze zprávy tzv. „skupiny moudrých“ *Project Europe 2030 – Challenges and Opportunities* z roku 2010: „Naši občané vědí, že naše zahraniční politika bude mocnější a účinnější, pokud budeme schopni konat společně na obranu našich zájmů a nikoli ukazovat nejednotnost.“

Pokud jde o pečovatelsví, narazíme na ně téměř v každém unijním dokumentu. Často postačí už samotný název, viz např. *Stockholmský program – otevřená a bezpečná Evropa, která slouží svým občanům a chrání je* (2010), zelená kniha *Prosazování zdravé stravy a fyzické aktivity: evropský rozměr prevence nadváhy, obezity a chronických chorob* (2005) nebo sdělení *Zdravější a sebejistější občané, zdraví a strategie pro spotřebitele* (2005). V unijních textech nalezneme mimořádnou hustotu slov jako *chránit, důvěra, sociální začlenění, znevýhodněné skupiny, zranitelné osoby, ochrana slabší strany, pochopení obav občanů, sociální blaho* apod.

V *Pracovním programu Komise na rok 2013* se dočteme: „Evropská unie musí chránit své občany před nebezpečími, hájit jejich práva před zpochybňováním a dále odstraňovat překážky, jež jim brání v pohybu po Evropě.“ V pracovním programu Komise na rok 2017, který měl podtitul *Pro Evropu, která chrání, posiluje a brání*, se píše: „Evropané vidí a ve svém každodenním životě vnímají důsledky našich přetrvávajících problémů.“ Po dlouhém výčtu zahrnujícím mj. nezaměstnanost, sociální nerovnosti, migrační tlaky nebo hrozbu terorismu, text pokračuje: „Od evropských občanů víme, že očekávají řešení uvedených problémů a ochranu před uvedenými hrozbami. Hledají prostředky, které by jim umožnily zajistit udržitelnou budoucnost pro ně i pro jejich rodiny. A rovněž hledají určitou perspektivu – ujištění, že vlády na místní, regionální, národní i evropské úrovni mohou společně splnit očekávání dnešních i budoucích generací.“

Evropský hospodářský a sociální výbor ve svém stanovisku *Zapojení sdružení spotřebitelů do vytváření a fungování jednotného trhu* (2012) uvádí: „V souladu se sdělením Komise Evropa 2020 [...], musí mít spotřebitelé možnost důvěřovat svým vnitrostátním i evropským organizacím, že jsou schopny je ochránit a že mají prostředky, znalosti a nástroje na to, aby jednaly v jejich zájmu. V tomto ohledu je konečným cílem pravidel, která mají zajistit, aby hospodářská soutěž na vnitřním trhu nebyla narušována, zvýšení blaha spotřebitele.“

Ve Zprávě o občanství EU za rok 2010 Komise píše: „Je nezbytně nutné zapojení evropských občanů, a to nejenom v roli pasivních příjemců práv, ale i jako aktérů evropského projektu. K zapojení občanů do vytváření politiky je k dispozici široká řada participativních nástrojů, jež mohou vést k hlubšímu a lepšímu pochopení toho, co občanům leží na srdci. Tato zpráva má za cíl využít myšlenek, obav a očekávání občanů EU a vzájemně je spojit při spoluutváření politiky. Jejím záměrem je zahájit debatu a výměnu názorů na to, jak může občanství EU naplnit svůj potenciál ke zlepšení životních možností Evropanů tím, že jim nabídne konkrétní výhody s viditelným dopadem. Na tomto přístupu vycházejícím zdola [...] bude zejména spočívat budování Evropy, která chrání práva občanů a slouží jejich potřebám.“

Závěr

Frázovitost, pompa, budovatelské nadšení, pečovatelsví, dogmaticnost, stylizace do role učitele – to vše se skrývá v unijním jazyce a to vše vypovídá mnohé o těch, kteří jsou dnes u kormidla evropského integračního procesu a vůbec o aktuálním modelu integrace.

Při četbě či poslechu některých unijních vyjádření naši spoluobčané středního a staršího věku nejspíše budou mít pocit, že se vrací do dětství či mládí. Není divu. Uvedené rysy jazyka jsou tradičně spjaty s levicovým světonázorem. Naše levicové strany se tomuto tónu poněkud vzdálily, aby se odstříhly od minulého režimu, v západní Evropě je ovšem situace jiná. Jazyk je zde jen jedním z mnoha dokladů toho, že hnací silou dnešního směřování EU je levice, které se daří využívat unijní struktury k prosazování své politické agendy.

Vedle této ideové stránky nám unijní mluva prozrazuje ještě něco víc: Neustálé opakování stejných frází a dogmat je projevem intelektuální strnulosti, nekritičnosti, pohodlnosti, setrvačného pohybu ve vyjetých kolejích.

Sepultitaj revoj

Roman Cílek

Damne, ĉu la perfekteco ne estas de eterne nur prerogativo de dioj?!

Kun preskaŭ mania obstineco JUDr. Jiří Král serĉis ajnan mankon ĉe la aspekto de la junulino, kiu prezentis sin kiel Karolína Trávníčková, sed li ne sukcesis; eĉ ŝia senĉesa distreco agordis kun ŝi siamaniere.

„Kion?“ ŝi demandis, kiam ŝi rimarkis, ke dum ŝia vortotorento li ion flustris.

„Embargon,“ li ripetis kaj precizigis: „Vi do metis al vi nun... se mi diros tion metafore... iun embargon je amo.“

Unu el la vortoj, kaj ĝi ne estis ĝuste la vorteto amo, sonis al ŝi fremde, kiel verŝajne ĉio, li pensis, kio superpasis sferon de ŝiaj interesoj. Sed ŝi scipovis tiun fakton malkaŝe konfesi:

„Pardonu, mi petas, ĉu vi povas diri al mi, kio estas tiu embargo? Mi ankoraŭ neniam renkontis tiun nocion.“

Kiam Král donis al ŝi koncizan klarigon, ŝi kapjesis: „Jes, tio principe ĝustas.“ Kaj tuj poste kun rideto ŝi bagateligis la situacion: „Mi metis al mi portempan embargon je amo. Sed li, mia koramiko, certe baldaŭ revenos.“

Almenaŭ tiel, li kapjesis en sia menso, la beleco ne devas resti sencela.

Ŝi iom formoviĝis sur la seĝo. „Do nun vi jam komprenas ĉiujn problemojn, pro kiuj mi venis al vi, sinjoro doktoro?“ ŝi demandis.

„Ne tute. Sed mi klopodas...“

Tio eksonis de li kun malrespekta tono, sed plej supozeble ŝi malzorgis tiajn detalojn en parolado. Ŝi suprenrigardis liadirekten – kontraste al ŝia plenplena bluzo – ŝiaj belaj okuloj estis lace forestantaj. Kiel alie?! Li sciis, ke estas maljuste kaj ankaŭ neprofesie, sed jam ekde la momento, kiam ŝi eniris en lian oficejon, li sentis pro tiu proksimume dudekvinjara virino, kiun sendis al li lia amiko Jakub Jordán, malfalcile klarigeblan koleron. Kaj tio ne estis nur pro tio, ke li pasintnokte malbone dormis. Fakte li preskaŭ tute ne dormis, ĉar iu gripo atakis lin. Furiozigis lin, kiel la knabino aspektas manifike, kiel ĉe ŝi ĉiu detalo estas cizelita, kaj poste fakte provokis lin ankaŭ, ke la virinoj, kiuj iam aperis en lia vivo, aspektis plejparte iom malpli bone. Kaj ĉar la homa psiko kapablas ekstreme kontraŭsence percepti, li incitite reagis en sia menso ankaŭ al tio, ke tiu ĉi lia... ni diru estonta klientino... lin de iu malofte konita maniero scintile kaj tenebre allogas, kvankam li antaŭsentis, ke li ne povas provi ion, kaj ke eĉ se li finfine provus kaj eĉ sukcesus, tio estus nur pro tio, ke li estas tiu, kiu li estas, kaj ŝi lin en tiu momento bezonas.

„Se al vi ankoraŭ io ne klaras,“ ofertis ŝi kun brila rideto, „vi povas demandi min. Pri tute ĉio. Antaŭ advokato ja oni ne devas havi...“

Ŝi eksilentis.

„Iujn sekretojn,“ li respondis anstataŭ ŝi.

Ŝi kapjesis kaj metis kruron trans kruro kiel Sharon Stone en la legenda usona filmo. Tamen li ne rimarkis, ĉu ŝi estis malsupre same kiel Sharon ankaŭ nuda, kaj do ĉu ŝi sian mallongan jupeton portas senŝtrumpe, kiel oni diradis pri tio inter knaboj dum studentaj jaroj, ĉar por verigi la rimarkindan fakton li nun devus surmeti aliajn okulvitrojn, kion pro la rapideco de ŝia movo li ne sukcesis fari.

Kaj al la kazo mem tio cetere ne rilatis.

Se tio fakte estis io kiel kazo.

Almenaŭ en tio JUDr. Jiří Král volis havi klaran ideon: „Provu, fraŭlino Trávníčková, precizigi, kion vi atendas de mi.“

„Sed tio ja estas evidenta,“ ŝi svingetis per la rufa krinaro. „Mi volas, ke mi plu ne devu timi.“

„Kaj ĉu vi timas?“

„Okaze,“ ŝi koncedis kaj aldiris: „Ĉiu virino iam timas.“

„Nu... se ŝi havas kialon,“ li aldonis al tio ne tute precizan prijuĝon.

„Certe, certe,“ ŝi kapjesis. „Kaj tiel ni venas al la problemo. Ĉar por timi mi havas multegajn kialojn.“

„Tiuokaze estus por vi pli taŭga partnero nia kuna konatulo Jakub Jordán, kiu rekomendis min al vi. Li estas sperta eksa policisto, li fondis sekurecan agentejon kaj specialiĝis je...“

„Sed, sinjoro doktoro!“ ŝi interrompis lin. „Vi min – mi ne scias kial – eble eĉ ne volas kompreni. Mi ne deziras havi iun gardiston, kiu irus kun mi eĉ al... nu, simple ĉien. Mi volas esti protektita iel-tiel... laŭjure. Tio ja estas via laboro. Kaj Jakobĉjo Jordán, kiam vi jam komencis paroli pri li, ne rekomendus al mi malbonan advokaton kaj malhonestan ulon. Kaj mi... mi... kiam mi venis kaj ekvidis vin, mi komprenis, ke li konsilis al mi superbe, ĉar vi estas unu de inter tiuj viroj, kiujn mi jam laŭvide estimas. Kaj pro tio mi ankaŭ esperis, ke vi estos rilate al mi...“ Daŭris kelkajn sekundojn, antaŭ ol ŝi aldonis en la kompleksan frazon adekvatan vorton, sed kiam ŝi trovis ĝin, ŝi eldiris ĝin decideme: „Ke vi estos rilate al mi pli helpopreta.“

Li sopirĝemis, ektrinkis kafon kaj rimarkis, ke ŝi sian poteton ankoraŭ eĉ ne tuŝis.

„Ĝi malvarmiĝos,“ li indikis.

Ŝi ekrigardis la poteton, ekrigardis lin kaj diris ŝerce: „Ne gravas – iu ŝatas tion malvarman.“

„Bone,“ li kapitulacis, „ni klarigu do, kio turmentas vin, ankoraŭ unufoje. Punkton post punkto, malrapide kaj bonordigite.“

„Kompreneble, eĉ se dekfoje. Mi al vi, sinjoro doktoro, dediĉos tiom da tempo, kiom vi deziras,“ ŝi diris kaj tio eksonis preskaŭ eĉ kokete. Aŭ eble ne eksonis, sed JUDr. Jiří Král ŝian esprimon spite al ĉiu sia irito aŭdis tiel, ĉar deziro estas ofte patro ne nur de pensaĵo, sed ankaŭ de percepto.

* * *

„Ĉu vi kuŝadas kun tiu knabino, Jakub?“ demandis Král rekte kaj virece fine de la sama tago, kaj faris tiel nur kvazaŭ parenteze kaj inter du glutajtoj.

„Kun Karolína? Tute ne. Nu... eble iam antaŭ longe,“ koncedis Jordán dande, kvazaŭ tian okazaĵon oni povus forgesi. „Nun jam kontaktas kun ŝi pli ofte mia virino frizante ŝian kapon en sia salono.“

„Braveca,“ diris Král.

„Kiu? Karolína Trávníčková aŭ la mia?“

„Ambaŭ.“

Ili ridetis pri tio. Ili vespermanĝis en restoracio lumigita per kandeloj proksime de Strahova monaĥejo kaj la invitinto, preta do ankaŭ pagi, estis JUDr. Jiří Král. Kaj kiel ili jam delonge kutimis, pli gravajn temojn ili spritresponde tuŝis nur post kiam kelnerino forportis telerojn de la tablo.

„Ĉu vi pensas, ke vi povas fari ion por ŝi?“ komencis Jordán.

„Kion fakte...?! Mi havas zorgon, kaj al vi tio eble ankaŭ klaras, ke pure de jura vidpunkto oni ne povas fari multe. Fraŭlino Trávníčková devis ja scii, kun kiaj homoj ŝi interrilatas kaj kiel ĉio ĉirkaŭ ili estas efemera. Ilia pozicio, iliaj ŝajnaj komercaj sukcesoj, eĉ perspektivo de ilia daŭra restado en tiu ĉi lando. Kaj postuli nun postsekve iujn protektajn garantiojn de proprietaĵo, kies uzado por ŝi rezultis de la rilato kun unu el tiuj homoj...“

Jordán malkonsente movis per mano. „Vi parolas pri ŝi, Jiří, kvazaŭ ŝi estus nurnure profitema putino. Kaj ĉirilate vi traktas ŝin maljuste, ĉar pri ŝi kaj pri ŝia vivo vi scias nenion. Belaj knabinoj ne havas ĉiam egale belan vivon, kaj ŝi devenas de ia damne stranga familio kaj ilia sorto... sed tio tute ne gravas nun. Klare estas... kaj ne ridetu, mi petas, ke ŝi tiun sian ĉarman Zoran-on vere amis kaj evidente ĉiam amas. Ŝi interrompis pro li ĉiujn siajn ĝistiamajn rilatojn, ŝi komencis praktiki absolutan, preskaŭ etburĝan fidelecon, kaj kiam li ion bezonis, ŝi abundis je volonteco.“

„Ŝi ja ankaŭ ne restis sen profito,“ komentis Král kaj samtempe ekpensis, ĉu li mendu deserton aŭ ne. „Ŝi montris al mi la fotografajtojn. Karulo Zoran Pešić, kiu alvojaĝis ĉi tien el Montenegro, aŭ eble el Makedonio, aŭ de iu alia loko... ŝi mem laŭdire ne bone scias, ĉar ŝi en tiu balkana galimatio ne orientiĝas... ŝin ne nur vestigis ĉe la plej bona tajlorino, sed ankaŭ sidigis ĉe stirilon de belega aŭto, havigis al ŝi triĉambran loĝejon en vilao en Ořechovka kaj aranĝis la am-nesteton laŭ katalogoj, en kiuj fraŭlino Karolína ĝis tiam povis nur envie foliumi...“

„Lasu tion!“ admonis lin Jordán. „Kiam vi volas vidi ŝin tiel, nur tiel, tiam metu manojn for de la kazo. Mi serĉos helpon alie kaj vi povos Trávníčková forgesi.“

„Ne rakontu al mi, Jakub, kion mi faru! Mi mem ja scipovas prijuĝi tion.“
„Do prijuĝu, sed ne verdiktu! Ĉu Karolína eble ion faris al vi, ĉu ŝi insultis vin?! Mi ne diras, ke ŝi estu arketipo de virteco, sed ŝi estas knabino, kiu travivis orfejon, infanhejmojn kaj en ŝia egoista familiaĉo oni ŝovis ŝin de mano en manon kiel varmegan terpomon. Ion ŝi do rigardas alie, ol ni kapablas nur de ekstere nomigi. Kiam al ŝi jam la sorto ofertas iun okazon, kaj tio ne estis multfoje dum la vivo, ŝi volas teni ĝin – tio ne estas io nekomprenebla. Ni lasu al ŝi rajton de ŝiaj revoj. Kaj parenteze: ŝi sian amnesteton, kiel vi moke nomigis la loĝejon en Ořechovka, evidente projektas konservi ne nur por si, sed antaŭ ĉio por momentoj, kiam ŝia Zoran revenos. Pro espero je ilia kuna vivo.“

„Bravo, Jakub!“ ekridetis Král, sed tio jam eksonis cedeme. „Sinjorino Javořická en siaj romanoj ne scipovus esprimi sin pli senteme.“

Jordán kapjesis: „Idiotaj frazoj de eksa policanaĉo, ĉu? Sed revenĝe: vi ankaŭ kutime ne rigardas la mondon tiel nigroblanke. Vi ja ne estas juristo dudek kvar horojn por tago. Kaj se mi rememoras, iam vi havis eĉ literaturajn ambiciojn. Kiam vi hodiaŭ invitis min ĉi tien, mi pensis, ke vi volas pri la afero ekscii plu. Pli ol al vi en via luksa advokata oficejo diris Karolína, kaj eble eĉ pli ol ŝi mem scias. Ke vi eble demandos, ĉu mi konas ion pri tio, kio estas tiu ŝia Zoran Pešić.“

„Bone, bone – do mi demandas nun.“

„Ĉu vere?“

„Jes.“

„Verŝajne vi kreis alian imagon, sed mi devas seniluziigi vin. Negocoj de Zoran Pešić eble ne estas tute koŝeraj. Li tamen nepre ne estas iu duonalfabeta balkana aventurulo, kiu ĉiam pretas preni kultelon. Li estas ulo, kiu kelkajn jarojn studis en Parizo, scipovas tri lingvojn, multe vojaĝis, oni eldonis lian libron de tradukoj de moderna franca poezio kaj antikvaĵoj, kun kiuj li iam negocas, li majstre kompetentas, pro kio oni kie ajn citas lin eĉ en fakaj publikigaĵoj. Unufoje mi lin kun Karolína renkontis, ni trinkis en triopo kelkajn glasojn da vino kaj mi devas diri, ke de li radias ia stranga ĉarmo. Certe, en bizneso li eble estas neniu anĝelete. Sed se, Jiří, ĝuste ni du en niaj profesioj komencos okupiĝi nur pri tute intaktaj homoj, baldaŭ ni vespermanĝos oferitan supon ĉe Sav-armeo kaj ni ne frandos plu en tia ĉi...“

Li gestis per mano ĉirkaŭ si kaj flamo de kandelo sur tablo ekflagris.

Ŝtormo kulminis kaj ambaŭ por momento mutiĝis.

„Pardonu,“ diris poste Jordán.

„Ankaŭ mi pentofaras,“ aldonis JUDr. Král.

„Pentofaru ne rilate al mi,“ proponis Jakub. „Levu pokalon kun pardonpeta pensaĵo pri Karolína. Je ŝiaj revoj kaj je ŝia beleco.“

„Ĉu? Tosti je beleco de bela virino estas vanaĵo de vanaĵo, dirus klasikulo.“

„Lasu klasikulon en tombo kaj ni tostu je ŝia feliĉo.“

Ili agis tiel.

Kaj nun mi prenos la deserton, Král definitive decidis kaj mansvingis al kelnerino.

* * *

Ŝi telefonis post du tagoj kaj tuj antaŭ tagmezo.

„Parolas Karolína... Karolína Trávníčková. Imagu, sinjoro doktoro, ke li venis,“ ŝi ĝojvokis en poŝtelefonon – kaj se ŝiaj vortoj mirakle metamorfus en tonojn, ili similus al bonvenigaj fanfaroj de la opero Libuše de Smetana.

„Li estas ĉi tie kaj restos kun mi almenaŭ unu semajnon,“ ŝi daŭrigis per sia distre preciziga maniero kaj aldonis ankoraŭ trioblan kompletorion: „Li venis, venis, venis!“

Se li volus esti maldeca, li demandus: Kiu?

Li ne volis esti maldeca – kiam li ne rigardis ŝin, vizualaj kialoj por iritite envia malico ne aperis, kaj krome li reimagis ion el indignaj vortoj de Jakub Jordán pri ŝiaj antaŭaj vivklopodoj.

„Mi gratulas, fraŭlino Karolína,“ li diris do kiel bonkondata advokato.

„Dankon. Do la embargo je amo, kiel vi menciis ĝin lastfoje...“ ŝi rememoris.

„En tiu ĉi momento ĝi ne validas,“ li aldiris anstataŭ ŝi.

„Absolute ne validas...“ ŝi diris kaj ĝi eksonis preskaŭ volupteme. Poste ŝi devigis sin al serioza tono: „Tamen ankoraŭ vi ne liberigos vin de mi tutplene, sinjoro doktoro. Ni kun Zoran, do kun sinjoro Pešić, volas alveni al vi por doni kun via helpo al ĉiuj tiuj havaĵaj aferoj bezonatan... ehm...“

„Formon,“ li almetis denove – kaj jam tio similis al ludo, al kiu ili ambaŭ al kutimiĝis.

„Ĝuste,“ ŝi kapjesis defore. „Nun, kiam li estas ĉi tie, ĉio estos pli facila. Ni venos eble tuj morgaŭ matene, jes – kaj Zoran alportos ĉiujn dokumentojn. Espereble poste ĉio estos bonorda, eĉ se li devus denove por tempo forveturi. Ne plu povos fariĝi, kio okazadis ĝis nun – ke ĉi tie dum lia foresto iu minacus al mi, ĝenus min kaj volus min el la loĝejo iel...“

Puŝpeli, li imagis alian kompletigon, sed li jam ne eldiris tion laŭte.

„Mi antaŭĝojas, venu,“ li diris anstataŭe.

* * *

Li prizorgis du anticipe anoncitajn klientojn, poste li dum paŭzo antaŭ la tria gasto kuirigis kafon, li fermis pordon kaj telefonis al Jordán.

„Mi havas por vi novaĵon, Jakub,“ li raportis.

„Vi ne havas,“ atutis lia amiko, „al mi ŝi ankaŭ vokis. Mi pripensis en tiu momento, ke feliĉo vizitas pretajn animojn.“

„Ho, kun klasikuloj lastfoje skermis mi, do lasu al mi antaŭecon. Sed aŭdu, ĉu vi ne ŝanĝis selekton de legaĵoj? Mi pensis, ke homoj de via tipo restas fidelaj al detektivaj romanoj kaj al Kriminalista kolekto.“

„Homo estas kreaĵo ŝanĝiĝema,“ ridetis Jordán. „Kaj koncerne Karolína – eble ni helpis al ŝi per nia tosto.“

„Efektive, vi pravas. Indas ripeti tion.“

„Indas,“ konsentis Jakub, „kaj nun pardonu, venas al mi kliento. Nur disdonante feliĉon oni ne vivtenas sin. Salutu por mi Karolína kaj lian koramikon, laŭdire ili venos al vi morgaŭ.“

„Mi mesaĝos tion.“

Ambaŭ kroĉis aŭskultilon.

Ambaŭ estis pensantaj pri la samo – unu freneze ĝojigita virino, kies belaj plandoj estis preskaŭ dance tuŝantaj imagan herbaron de la mondo, kiu al ŝi ĝuste nun, kontraste al iafoje, portempe ofertis sian blindigan vizaĝon.

* * *

Horloĝo en la halo de la praga flughaveno indikis tempon en diversaj metropoloj. Du uloj, kiuj alvojaĝis de sudo, interesiĝis unuavice pri la tempo ĉitiea. Ili ĝustigis horloĝetojn kaj kontrolis revenajn flugbiletojn kaj forflugan horaron. Rezultis de tio, ke intervalo difinita por ilia restado en unu el la plej belaj lokoj de la mondo estas ducent dek minutoj. Damne malmulte por ekkoni graciecon kaj misterojn de la centura urbo de urboj, sed sufiĉe por tio, kion ili devis atingi.

Ili alvenis al taksioj.

Prenis ilin unu el apudstarantaj grobuloj kaj ankoraŭ antaŭ ol ili surveturis la Eŭropan avenuon, kiu kondukas al la centro, li kelkfoje provis konversaciigi ilin per diletantaj frazoj de mondaj lingvoj. Efekto nula. Tiuj du certe ne estis mutaj, sed ili ne intencis komuniki pli ol ili havis skribitan sur malgranda papereto: konkrete nomo de kafejo proksime de Malnovurba placo. Ili ne volis aĉeti ion, nek avantaĝe interŝanĝi ion ajn por io ajn. Ili ne volis lasi sin organizi gajan vesperon kun escepte allogaj damoj. Ili eĉ ne volis gustumi lokan faman bierspecon. Ili volis nur plenumi siajn ducent dek minutojn, realigi en tiu ĉi pita fragmenteto de la eterneco tion, kio necesis realigi, kaj poste eksprese malaperi suden.

„Vi estas surloke, sinjoroj,“ anoncis la taksiaŝoforo.

Ili pagis prezon similantan al pliakrigita puno pro ilia malgranda komunikemo kaj eniris kafejon. Barbohava viro, kiu ilin ĉi tie jam atendis, mendis por ili kafon kaj transdonis tion, kion li devis transdoni. Kofreto, pri kies enhavo ĉiuj tri sciis sufiĉe. Kaj ankaŭ aŭtoŝlosiletojn. Kaj ankaŭ folion de papero el anonima komputila presilo: du adresoj kaj du bonaranĝitaj planoj. Litero A indikis lokon destinitan kiel ilia plej

proksima celo, dum B rilatis al spaco, kie ili postsekve devas restigi aŭton kun kofreto deponita sub seĝo de kunveturanto.

„Poste vi prenos taksion kaj veturos direkte al la flughaveno. Ĉu vi volas ankoraŭ demandi pri io?“ finis la barbulo sian instruon.

„Jes,“ aŭdiĝis unu el ili. „La aĵoj ene,“ li montris per kapo al la kofreto, „ĉu ili estas en ordo?“

La barbulon tiu demando incitis: „Certe – kiel kio vi rigardas nin?! Mono en interkonsentita sumo kaj en honestaj bankbiletoj. Kaj tio cetera... probaciita kaj alĝustigita. Sufiĉas preni en manoj kaj agi. Kaj tion vi espereble scipovas, ĉu ne?“

Ili kapjesis kaj leviĝis de apud la tablo kaj nefintrikita kafo.

* * *

Kutime li emis pli agrablan vekiĝon. Pordosonorilo tamen estis tremsonanta senĉese kaj ne ŝajnis, ke fingro tuŝpremanta butonon, baldaŭ laciĝos. Král surmetis ĵupanon, paŝis al la pordo kaj rigardis tra pordaperturo. Du uloj, unu el ili bonŝance ŝajnis konata.

Li malfermis.

„Ni pardonpetas, sinjoro doktoro,“ diris la malpli granda viro kaj Jiří Král nun jam rekonis lin: leŭtenanto Karfík el kriminala polico, „ni venis por preni vin, ĉar majoro Ditrich... nia ĉefo... laŭdire de vi ion nepre bezonas.“

„Nun nokte...?! Kio okazis?“

La leŭtenanto ekhezitis: „Nu – ni estas solvantaj tre gravan kazon kaj ŝajnas, ke ĝi eble rilatas al vi iel. En la loĝejo, kie tio okazis, ni trovis vian vizitkarton kaj ankaŭ... Bonvolu veni. Majoron vi ja konas, decide li ne kuraĝus vin senutile eltiri el lito.“

„Tion mi esperas. Ĉu vi ne diros al mi plu?“ li demandis kaj ekhavis, kiu scias kial, nebelan antaŭsenton.

„Mi ne volus, la majoro diris, ke mi...“ titubis Karfík.

Král mansvingis kaj konsciis, ke li estas rilate al tiu ĉi agmanero de la leŭtenanto foje akceptema: ke li eble eĉ ne volas aŭdi pli, almenaŭ ne tuj, ĉar ĉio ja povas esti alie, antaŭsento estas nur antaŭsento, da vizitkartoj li disdonas dekojn, do kial ĝuste...

„Bone, atendu momenton, mi tuj vestiĝos,“ li diris kaj direktiĝis dorsen.

* * *

Nur nemultajn plurajn minutojn li ankoraŭ povis ludi struton kun kapo ŝtopita en sablo – nur dum bruska veturado en kelkaj senhomaj stratoj kaj du aŭ tri grandaj vojkruciĝoj. Poste jam ĉio klaris: veturilo stirita de la pli alta de la kriminalistoj celis al luksa rezidenca kvartalo nomata Ořechovka. En tiuloka mallarĝa strato la nokto estis similanta al tago.

Vastan ĝardenon apud unuetaĝa vilao el la tempo de krepusko de la unua respubliko, lumigis movebla reflektilo. Kun du radoj sur trotuaro parkis ĉi tie kelkaj veturiloj, sur tegmento de unu el ili estis senbrue turniĝanta blua

lumĵetileto. Sur mureto antaŭ doma enirejo sidis majoro Ditrich kaj li tenis poŝtelefonon ĉe orelo.

„Ĉu vi freneziĝis, homo?! Ne eblas atendi ĝis mateno,“ li kriis al iu, „ni bezonas scii tion tuj. Devas engaĝiĝi eksterlanda polico, do...“

Kiam li ekvidis doktoron Král, li kapsalutis kaj fintelegonis.

„Dankon por veni, Jiří. Eble vi povas al ni ĉifoje iomete helpi. Ni estos dankemaj al vi. Ĉu vi scias, kiu loĝis ĉi tie?“ li manindikis la vilaon malantaŭe.

„Oficiale tiun adreson mi ne konas, sed mi timas, ke mi ion scietas,“ respondis la advokato raŭkete. „Ĉu ili... ĉu ili mortigis lin?“

„Zoran-on Pešić? Mortigis...? Tio ne estas preciza esprimo, fakte oni normale ekzekutis lin. Preskaŭ certe tio estas ago de profesiuloj. Veraj mortkomercistoj. Laŭ mi ili estis du – ili venis, mortpafis, tuŝis nenion alian, foriris. Tiu knabino eble ne estis en ilia plano, sed laŭ tio, kiel aspektas la loko, ŝi saltis kontraŭ iliaj pafoj. Kvazaŭ ŝi volus protekti Pešić-on per propra korpo... Parenteze, ĉu ŝi estis via klientino? Nu, al tio ni ankoraŭ venos, nun mi devas ion solvi prioritare. Sed enen prefere ne iru. Estas malbela rigardo, ambaŭ estas preskaŭ nudaj, multe da pafitaj vundoj, multe da sango. Tiuj du kuŝas tie unu sur la alia kiel... kiel...“

Telefono eksonis en lia polmo, komparon li do ne trovis.

Eble kiel Romeo kaj Julieto en netradicia balkana-praga interpreto, anstataŭis lin en serĉado JUDr. Jiří Král, kaj ĉimaniere li ankaŭ rememoris pri tio, kun kiu lastfoje li tiun kompletigan ludon neatendite praktikis.

Ŝi saltis kontraŭ iliaj pafoj... protekti per propra korpo...

Dio, kiel estas facile maljustumi al iu! Bela, preskaŭ eĉ malvirte bela knabino kun nebelaj vivspertoj, kun grandaj kaj malfacile plenumebraj revoj kaj portempa embargo je amo. Sumo de nekorekteble damaĝitaj, ĝislitere sepultitaj revoj, iel-tiel oni nun povus nomigi tion, kio de ĉio en kruda realeco de tiu ĉi nefindormita nokto restis. Damne! Malmulte, puninde malmulte ni kun Jakub Jordán trinkis je ŝia sano, nesufiĉe mi ŝin en mia menso pardonpetis por miaj antaŭaj impresoj.

La majoro fintelegonis kaj manprenis Král-on je kubuto.

„Venu, Jiří, vi diros al mi, kion vi scias pri ŝi kaj pri tiu Zoran. Kaj mi avertas vin – ne skermu antaŭ mi pri iu advokata sekreto. Kiam temas pri sordida duobla murdo...“

„Mi ne skermos, sed mi scias pri tio malmulte.“

„Eĉ malmulto povas en certaj cirkonstancoj sufiĉi,“ diris majoro Ditrich kaj ĝi eksonis – denove! – kiel frazo prunteprenita de iu klasikulo.

Tradukis Tomáš Břicháček

Osudové osmičky

Tomáš Břicháček

Novoročenka na motivy osudových osmičkových výročí

1108 - vyvraždění Vršovců

1158 - korunovace Vladislava II. českým králem

1278 - bitva na Moravském poli

1348 - založení pražské (později Karlovy) univerzity a Nového města pražského

1378 - úmrtí Karla IV.

1458 - volba a korunovace Jiřího z Poděbrad

1618 - české stavovské povstání, začátek třicetileté války

1648 - Švédové v Praze, konec třicetileté války

1848 - revoluční rok (svatodušní bouře)

1918 - vznik Československa

1938 - Mnichov

1948 - komunistický puč

1968 - Pražské jaro, okupace

B U L T E N O
de Esperantista Klubo en Prago
Časopis Klubu esperantistů v Praze
Redaktor: Tomáš Břicháček

Vydavatel:

Klub esperantistů v Praze

pobočný spolek Českého esperantského svazu, z. s.

IČO 66004322

C/o Jiří Mišurec

Jirečkova 5

170 00 Praha 7